

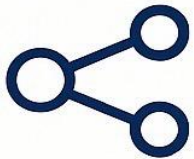
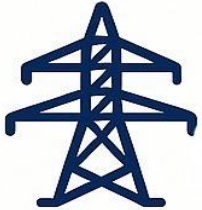
ТЕН-Т для України: виклик на мільярди чи шлях до інтеграції?

Київ, 30 липня 2025 року

Глава 21 – розвиток транс'європейських мереж

TEN-T,
TEN-E,
TEN-Telecom

Глава 21 acquis ЄС охоплює розвиток транс'європейських мереж (TEN-T, TEN-E, TEN-Telecom), спрямованих на інтеграцію транспортної, енергетичної та цифрової інфраструктури Європи з чіткими технічними стандартами, екологічними вимогами та міждержавною взаємодією.

У червні 2025 року Україна успішно завершила скринінг свого законодавства за цією главою, представивши Європейській Комісії аналіз понад 3 000 нормативних актів, з яких близько 400 потребують адаптації до норм ЄС, що відкриває шлях до наступного етапу переговорів про вступ.

Регламент (ЄС) 2024/1679

Одним із стандартів даного Регламенту є створення окремих смуг руху для підвищення безпеки:

Дороги TEN-T повинні мати розділення потоків у протилежних напрямках. Це може бути досягнуто:

- або фізичним бар'єром між напрямками (наприклад, відбійники, центральна смуга з огорожею),
- або інженерними засобами, які забезпечують розділення руху і знижують ризики лобових зіткнень.

Крім того, Регламентом **визначено мінімальні характеристики для доріг основної мережі TEN-T**, серед яких:

- 4 смуги руху (по 2 в кожному напрямку);
- Фізичне розділення напрямків;
- Пріоритет надається інфраструктурі, що дозволяє безперервний рух без перешкод;
- Ширина кожної смуги — мінімум 3,5 м;
- Обмеження доступу з другорядних доріг, щоб уникнути конфліктних точок.

Порівняльна характеристика між Регламенту (ЄС) 2024/1679 щодо окремих смуг руху для доріг TEN-T та поточним станом в Україні

Критерій	Вимоги Регламенту (ЄС) 2024/1679	Поточний стан в Україні	Необхідні кроки для гармонізації
Наявність фізичного розділення напрямків руху	Обов'язкове фізичне розділення для доріг основної мережі TEN-T (dual carriageway або еквівалентний поділ).	Частково реалізовано на окремих магістралях (М-06, М- 03), переважно на нових ділянках. Більшість доріг має одну смугу в кожному напрямку без бар'єрів.	Внести зміну в закон «Про автомобільні дороги» та ДБН щодо обов'язковості фізичного поділу смуг для TEN-T.
Кількість смуг руху	Мінімум 2 смуги в кожному напрямку (4 загалом) для основної мережі TEN- T.	На більшості ділянок — одна смуга в кожному напрямку. Рідко — 2+2 (виняток: М-06 Київ–Чоп).	Перепроєктувати ділянки TEN-T під тип дороги IA або I категорії з 2+2 смугами.
Ширина смуги руху	Мінімум 3,5 м на смугу.	В Україні передбачено: 3,5 м на дорогах I категорії, але на практиці на багатьох ділянках — 3,25 м або менше.	Забезпечити відповідність фактичної ширини до норм TEN-T через реконструкцію та перевірку ДБН.
Поняття «traffic separation lanes» у законодавстві	Чітко визначене поняття у регламенті ЄС як критерій безпеки.	Відсутнє в законі України. У ДБН використовується термін «розділювальна смуга», але без обов'язковості для TEN-T.	Ввести поняття у законодавство та закріпити обов'язковість для міжнародних коридорів.
Інженерні рішення для розділення смуг	Вимагається центральна смуга з бар'єром, або інші засоби (відбійники, острівці, смуги безпеки).	Зазвичай — розділювальна смуга без бар'єрів; відбійники є не скрізь.	Змінити ДБН та ДСТУ щодо обов'язковості бар'єрного розділення на дорогах TEN-T.
Стандарти проектування для TEN-T	Єдиний стандарт ЄС (TEN-T core/comprehensive) згідно з Додатком V до Регламенту.	Україна має власні ДБН, які частково відповідають, але без прив'язки до TEN-T.	Оновити ДБН з урахуванням структури TEN-T, вказати окремі вимоги для core/comprehensive мереж.
Реконструкція існуючих доріг	Вимагається досягнення стандарту до 2040 року для розширених (comprehensive), до 2030 року для основних (core).	Часткова реконструкція була в рамках «Великого будівництва», але не з фокусом на TEN- T.	Створити державну програму модернізації магістралей TEN-T з урахуванням стандартів ЄС.

Орієнтовна мапа розширення мережі TEN-T в Україні

Джерело: <https://www.transport-community.org/wp-content/uploads/2025/05/TEN-T-Report-Observers-digital.pdf>

- За даними Transport Community (2023) довжина основної (core) мережі TEN-T в Україні становить **4 753 км**. Ця мережа охоплює ключові міжнародні транспортні коридори, які мають бути приведені у відповідність до вимог ЄС до 2030 року.
- Частина маршрутів вже має експрес-стандарт – двусмугові магістралі. Загальна довжина таких ділянок оцінюється у **2 380,8 км**.
- Розширена (comprehensive) мережа TEN-T в Україні охоплює ще **2 619 км** доріг, що забезпечують зв'язок між регіональними центрами, прикордонними пунктами пропуску та менш навантаженими ділянками. Лише **близько 333 км** цієї мережі відповідають експрес-стандарту.

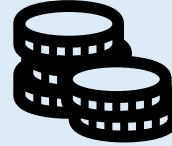
Оцінка вартості модернізації дорожньої мережі TEN-T в Україні

Вихідні дані

- R2 (Словаччина): **10,4 км = 177 млн €**
- Орієнтир для України:
- **15 млн €/км** — усереднене значення відповідно до стандартів TEN-T
- Модернізація TEN-T — це **довгострокова інвестиція**, яка має стати основою

Орієнтовна вартість

- Основна TEN-T (4 753 км): **71 млрд €**
- Загальна потреба: **~110,6 млрд €**
- (у т. ч. **розширена частина — 39 млрд €**)

* *Без урахування мостів, розв'язок, екології та викупу землі — фактична вартість буде вищою*

Реалізація

- Реалізація: **250 км/рік**
- Основна-мережа — **близько 21–22 роки**
- Розширена-мережа — **ще 10–11 років**
- Повна реалізація — **до 2050 року**
- За умови оптимізації термін може бути скорочено на третину

Висновки

- Впровадження стандарту окремих смуг руху згідно з Регламентом (ЄС) **2024/1679** покращить безпеку дорожнього руху, зменшить аварійність на дорогах, сприятиме інтеграції України до ЄС та доступу до фінансування TEN-T.
- Це масштабний і стратегічний проект, що потребує **орієнтовно 110 млрд євро інвестицій і до 25 років реалізації**.
- Враховуючи досвід Словаччини та інших країн Східної Європи, **середня вартість модернізації становить близько 15 млн євро за кілометр**, а реалістичний темп виконання — **до 250 км щорічно**.
- За стабільного фінансування та залучення міжнародної підтримки, ці **плани можуть бути реалізовані до 2050-го року**, інтегруючи Україну в європейський транспортний простір.

КОНТАКТИ

Website: ier.com.ua

Email: institute@ier.kyiv.ua

Instagram https://www.instagram.com/ier_kyiv/

Facebook: <https://www.facebook.com/IER.Kyiv/>

Telegram: <https://t.me/ukreconomic>

Twitter: https://x.com/IER_Kyiv